

що Секула нито поглежда самодивскитъ хора, нито проговорва? Марковица съ какво прѣмъня Секула? Какви съвѣти дава на Ангелина баща ѝ?

1. Тая пѣсень ни запознава отчасти съ черти изъ живота и суевѣріята на едноврѣмешнитѣ наши герои, юнаци. У Маркови и у кралъ Латинина има «шарена одаа» и «шарена ковчега». Прѣмъната на Секула е скъпоцѣнна, а оная на Ангелина «лѣпа». Любезността и гощавкитѣ, които Марко и Секула намиратъ у кралъ Латинина сж извънмѣрно голѣми: цѣли недѣли на нѣколко пѣти ядатъ и пиятъ. При всичката си готовность да се сватоса съ Марка, кралъ Латинина не дава на Секула дъщеря си, «дуръ не сторить дѣте юнащина». Всички условия, едно отъ друго по-тежки, Секула изпълва благополучно, като за всѣко прѣдварително се допитва до бащиния си «бърза коня». Тукъ виждаме коня надаренъ съ сила свѣрхестествена: той говори и размишлява по-добрѣ отъ човѣкъ; виждаме го, като сила спомагателна, безъ която слабиятъ Секула не може се отерами ни за едно отъ страшнитѣ условия. Секула, ако и дѣте, подпомогнатъ отъ благоприятни сили, върши чудеса: слѣдъ тридневенъ бой най-сетнѣ закала «цѣрна арашина» съ едно никакво ноженце; дързновено влиза и излиза прѣзъ опалена пещъ; плава «п'она цѣрно море», като да ходи по суша; срѣща морска ламя, закала я; срѣща самодиви, избѣгва примкитѣ имъ, и най-сетнѣ отнуса исканитѣ три ябълки, като изкубва изъ корень «злата яболшница». Въ тая пѣсень виждаме, какъ Секула, подученъ отъ коня, избѣгва примкитѣ на злонамѣрени и пакостливи самодиви, само съ това, като ги не поглежда и не имъ проговорва. Съдържанието на пѣсеньта не е отъ еднакво естество и води началото си не отъ една епоха.

2. Това, дѣто Марковиятъ конь размишлява и говори, прѣнася ни въ онова старо врѣме, кога съзнанието на нашитѣ прадѣди едвамъ се е запробуждало, кога тѣ не отдѣляли себе си отъ окръжаващия ги миръ: природнитѣ сили, звѣроветѣ, домашнитѣ животни за тѣхъ сж живи, прилични на човѣка същества, които говорятъ и дѣйствуватъ по човѣшки, а най-възвишенитѣ прояви въ човѣка си прѣдставятъ като такива на физическата природа. Съ изминаване на врѣме нашитѣ прадѣди се развивали и малко-по-малко взели да отличаватъ себе си отъ останалия миръ. Първото нѣщо, което намѣрили въ себе си, било зависимостъта имъ